

VITRAY TAMÁS

KIKÉPZÉS

I. FEJEZET

Kisneufeld, amióta az eszét tudta, mindig félt. Félt a sötétben, és nem volt hajlandó egyedül elaludni még akkor sem, ha az egész család a szomszéd szobában tartózkodott. Nagymama jött be hozzá esténként, hogy fogja a kezét, amikor Kisneufeld macskamosakodás után pizsamára vetkőzött és bebújt az ágyba. Ha nagymama nem jött, bögve követelte.

Félt a kutyáktól is. Ez nagymama vétke volt. „Vigyázz, ne menj közel hozzá, megharaphat!” Képes volt az utca másik oldalára átmenni, ha egy kiskutya jött szembe. Mígnem egyszer, Hollywoodban az életét mentette meg egy farkaskutya. Tán ezért is imádta őket öregkorára.

Otthon sem maradt meg egymagában. Már iskolás volt, tán másodikos elemista, mire egyáltalán beletörődött, hogy nappal egyedül hagyják. Ilyenkor mindent kulcsra zárt, és éberrel figyelte a neszeket. Leggyakrabban a vécében ült, és olvasott. Tízfilléres ponyvákat, kovbojosokat.

Nagypapa könyvkötészetében ezrével vágták és fűzték ezeket, ő meg mindet elolvasta. Egyszer éppen egyedül maradt otthon, és a vécébe zárkózva olvasott, amikor neszeket észlelt. Nyilván nagymama osont be nagy óvatosan, hogy megijessze. „Tudom, hogy te vagy!” – kiáltott ki, de nem jött válasz. Kisvártatva csapódott az ajtó. Végigolvasta a ponyvát – egyik sem tartott egy óránál tovább –, felöltözött, és indult focizni. A kapunál nagymama igyekezett befelé.

– Ez most nem sikerült! – szólt oda, és választ sem várva ment tovább.

A tolvaj mindent elvitt, amit az előszobafal fogasán talált. Kisneufeld alighanem megzavarta, amikor a vécéből kiszólt, de így is hat télikabát, egy-két férfi- és női kalap meg egy esernyő tűnt el. Pár héttel később elkapták ugyan a besurranót, egy morfinista festőt, de a holmi sohasem lett meg.

Félt – ő úgy mondta: utált – köszönni idegeneknek, bemenni ismeretlen helyre, és félt bármit, bárhol megkérdezni.

Félt végigmenni az egyetlen háztömbnyi Felka utcán, mert két verekedős fiú is lakott ott. Béla, a szabó, és Schubert, a suszter fia. Igaz, iskolából jövet ez a kettő gyakran megtámadta. Valahányszor előbukkantak a papájuk üzletéből, Kisneufeld szívdobogva szaporázta lépteit, pedig a Schubert gyereket könnyedén megverhette volna. Sokkal erősebb volt nála. Bélaival

egyszer meg is kellett küzdenie harmadikos korában. Arra érkezett a parkba, hogy nyolc-tíz gyerek állja körül Bélait és Király Gurit. Király az osztálytársa volt, és Guriéknál ő volt a „bezzeg”, a fiú ugyanis még nála is kevésbé szeretett tanulni. Textilkereskedő volt a papa, szépaszszony a mama, és Gurira leginkább az elszegényedett nagybácsi viselt gondot. Majomszeregettel. Guri elkényeztetett és kiállhatatlan volt, akit otthon is meg-megpofoztak, az iskolában a gyerekek meg módszeresen verték. Szentelenedett, hazudozott és hengegett. Kisneufeldra felnézett, mert ő jól focizott és gombozott. Az iskola egyébként egy mindössze nyolc tantermes magán elemi iskola volt. Természetesen felekezeti. Zsidó felekezeti.

Tehát ott állt Guri és Bélai, köröttük vagy tíz gyerek.

– Tessék, itt a barátom, aki a Fodorba jár, és sokkal erősebb nálad! – hadonászott Bélai orra előtt Guri. Bélai azonnal felismerte Kisneufeldban azt a srácot, aki miatta megy át az utca másik oldalára. Nekiesett. Annak sok ideje nem maradt a töprengésre, leghatásosabb fegyverét alkalmazta: vadult. Harapott, rúgott, csípett. Ellenfelei ilyenkor jobbára megijedtek, de legalábbis visszahőköltek. Bélaival is nagyjából döntetlenre álltak, pontosabban a fűvön hemperegtek, amikor jött a csósz, és elzavarta őket.

(Bélaiból igen jó káder lett, külügyéerként csinált volna karriert, ha valamilyen ártatlan nőügy miatt el nem csapják. Aztán eltűnt. Él-e még? Ki tudja. Király Guriék viszont, amikor már a kisebb vállalkozásokat is elérték az államosítások, fejenként egy kiló aranyért útlevelet vettek, és a megengedett egy bőrönddel útnak eredtek. Király bácsi Berlinben született, onnan menekült Magyarországra, így Nyugat-Németországban igen jelentős jóvátétel járt neki. Szépen rendbe is jöttek, csakhogy beütött a koreai háború, és avval egy új világháború veszélye. Királyék meg sem álltak Ausztráliáig, ahol már sokkal nehezebb volt új életet kezdeniük. Hiányzott a nyelvtudás is. Talpra álltak ugyan, de nagyon imbolyogva, és mihelyt eldőlt, hogy a koreai háborúból nem lesz világháború, visszajöttek Európába. Kisneufeld legközelebb a hatvanas évek közepén találkozott Gurival, Párizsban. Hatalmas, hófehér Studebaker autóján vonult ide-oda, és véletlen találkozásuk első estéjén egyik kiskocsmából a másikba hurcolásztta a holtfáradt Kisneufeldot, hogy az cserébe jó hallgatósága legyen szegény Guri tengernyi bánatának. Akkoriban hagyta ott csodásan szép felesége, akit egy izraeli kibucból hozott át magának.

– El nem tudod képzelni, milyen helyzetből szedtem ki és micsoda luxusba emeltem... És most elment, egyetlen sort írt csak: „Nálad még a kibuc is jobb!” Ehhez mit szólsz?!

Kisneufeld egy szót sem szólt, mert le-leragadt a szeme, meg nem is tudta sajnálni Gurit. Bólogatott,

mert az est végén ötszáz dollárt akart kölcsönkérni egy bécsi használt autó foglalójára. Guri persze egy vasat sem adott. Minden fillérje le van kötve...)

Kisneufeld érezte, hogy „érdemén felül” nem szereti Gurit. Hiszen rosszat sohasem tett vele. Még az a nevezetes golyózás is hepienddel végződött. Gyönyörű, harmincfilléres acélgolyó volt a tét. „Csinn-araszt” játszottak, és Guri szerint Kisneufeld nem jól húzta össze „egy araszról” a két golyót, azok nem ütköztek, nem is súrolták egymást (pedig súrolták), így nem jár a tét, az acélgolyó.

Már túl voltak a tettegességen is (pofon), az egyik fél bőgött (Guri), amikor Kisneufeld felkapta az acélgolyót, és „Nesze, dögölj meg a golyóddal együtt!” kiáltással – amely indulatilag méltányolható, tudományosan azonban téves – hozzávágta könnyektől maszatos ellenfeléhez.

Guri elugrott, a golyó azonban nem követte, hanem egyenest a rádiós üzlet kirakatába vágódott. Mire ők ketten a legnagyobb egyetértésben rohanni kezdtek, amerre láttak. Az üldöző boltos naná, hogy Gurit fogta meg, aki viszont azonnal megnevezte a tettet, és készséggel elvezette a sértettet Kisneufeldékhoz.

(Az ügy végül elsimult, de bizonynal ez az árulás gerjeszthette Kisneufeld soha nem múló ellenszenvét. Guri ma tiszteletre méltó kormányfőtanácsos kül-